

Oud Geleerd, Jong Gedaan

Hoofdstuk 3: De jaren 20, een nieuw Hoofdstuk?

Deel 1: Vorig college stelden we vast dat binnen het kapitalisme twee stromingen strijden om dominantie: het Neoliberalisme en het Keynesianisme. Ten gevolge van de Kredietcrisis maken politici binnen het dominante neoliberale gedachtegoed in toenemende mate plaats voor meer wetgeving en een meer directe sturing van de economie, bijvoorbeeld middels het nationaliseren van banken. Toch blijven Europese politici huiverig voor hogere staatsuitgaven om de crisis te bedwingen. Zo valt Griekenland in een schulden crisis -het kan haar betalingsverplichtingen niet nakomen- en biedt de EU financiële hulp aan, maar onder de voorwaarde dat de Griekse overheid zal **besparen op uitgaven**. Hoewel de Europese Centrale Bank en de economische wetenschap wél bewegen richting hogere uitgaven, is er voor politici een tweede crisis nodig om Keynesianisme verder te omarmen.

Deel 2: We belanden in de Coronacrisis en de economie gaat op slot, met alle gevolgen van dien. Aanvoerketens worden verstoord, bedrijven lopen inkomsten mis en de werkloosheid stijgt. Anders dan tijdens de Kredietcrisis besluit de politiek nu de portemonnee te trekken en de economie aan te zwengelen. Middels **financiële steun** aan bedrijven en werknemers zetten EU-overheden een stap richting Keynesianisme. Onder Neoliberaal beleid zou een overheid niet zomaar meer uitgeven, het is immers inefficiënt en kan leiden tot inflatie. De politici voelen zich echter gesterkt door een nieuwe, populaire economische denkrichting: de moderne monetaire theorie.

Deel 3: In 2020 introduceert econome Kelton de **moderne monetaire theorie**. Waar Neoliberaal gedachtegoed stelt dat hoge overheidsuitgaven leiden tot oververhitting van de economie, pareert Kelton dit met een voorstel voor hogere belastingen. Middels deze zwaardere lasten voor de economie drukt de overheid immers de vraag, want er is minder geld te besteden. De theorie spreekt dusdanig aan dat zelfs het CDA en de VVD het idee aanhalen; op het eerste gezicht bewijst dat het Keynesianisme na nóg een crisis weer dominant is. Eens te meer is echter de vraag of de kentering niet tijdelijk is. De nieuwe monetaire theorie wordt slechts ten dele uitgevoerd: de essentiële stap van belastingverhogingen blijkt in de praktijk namelijk weerbarstig. Is de oplossing houdbaar?

Oud Geleerd, Jong Gedaan

Deel 4: Het moet dus nog maar blijken of de groeiende overheidsinterventie en -uitgaven van blijvende aard zijn. Op het gebied van **industriepolitiek** lijkt het hervonden Keynesianisme echter standvastiger. Eerder zagen we dat overheden de economie kunnen steunen met openbare werken of sociale voorzieningen zoals AOW. Een overheid kan er echter ook voor kiezen om bedrijven direct te ondersteunen of zelf industrieën op te zetten. Onder Neoliberalisme is dit onwenselijk, omdat de overheid te ver van de markt staat en dus geld zal verkwanselen: de markt kan efficiënter investeren. Onderzoek van Mazzucato toont echter aan dat in het verleden de overheid zeer effectief was in het creëren van nieuwe markten. Zo komen GPS en het internet voort uit overheidsprojecten. Een onbekende technologie is namelijk dusdanig risicovol om in te investeren dat de markt er geen brood in ziet. Daar komt nog bij dat in roerige tijden -denk aan de oorlog in Oekraïne- landen liever onafhankelijk zijn van anderen. Zo kent Nederland voorts het Nationaal Groeifonds, een staatsfonds voor het ondersteunen van essentiële technologieën, zoals computerchips.